

Altrecht den 16 April 1862.

Hoog Edel Gestronge Heer!

De verwijderde afstand, van de verschillende Noord-Hollandsche Steden, met name van Hoorn, van den geprojecteerden Staatsspoorweg lijn, en het groote belang hiervan voor hem geloven, heeft bij eenige Heeren in dat gewest het denkbeeld doen ontstaan van het hoogst wenschelijke van aansluitingen, geschikt om in de eerste behoefte van zoo vermogelijk door eigene krachten te voorzien. — Al spoedig evenwel kwam men tot de overtuiging, dat wellicht eigene denkbaar zoude zijn, welke in die behoeften voortkomen, tevens, uit een financieel oogpunt beschouwd, bestaansbaar geacht kon worden.

Door deze beschouwing, werden zij als onwillekeurig er toe gelid te worden bleef verder niet te breiden en op het idie getragt, een oordeel te laten gaan over eene aansluiting van het Noordelyk gedeelte door Joazevoo, met den reeds wettelyk bestaande Reisland en zoo eene lijn zich over te stellen getrokken van Leenwarden over Breek. Harven (met eenen reuring op Enkhuis ken) over Hoorn, aansluitende aan den geprojecteerden Staatlijnen van de Velde naar Amsterdam.

Na eenig beraad, gaf men mij de eer, mijn gevoelen hierover, on veel bepaald over eenige gestelde punten, te vragen.

Hierover de beschouwingen van enkelen, mijns inziens, bevestigde beoordeelaars geraadpleegd hebbende, meende ik voldoende reden te vinden, daarop in groot toestemming te moeten.

Van
den Heer Commissaris des Konings
in Amsterdam.

Amsterdam

antwoordde en voligde ik de Heeren Jhr. van Steenderen, Jhr. Vogel,
van Claerbergen en Broekel. uit, zich met mij te vereenigen, 'ten einde
met de St. Noord-Holland ons een dergelyk plan te overstaan, welke
zich hierboven geruidelyk lieten vinden.

Dit eer en ander heeft er toe geleid, dat een bijeenkomst te Amsterdam, op
Maandag den 15ten, werd georganiseerd en dien dag dan ook heeft plaats
gehad; waan zich tevens vinden lieten de Heeren Jhr. v. N. van
Akerlaan President van de Rechtsbank; Jhr. B. Kleinjan Rechtsmeester
der Provinciale Staten; en H. Linke Civiel Ingenieur, allen van
Hoorn; M. Stuart procurator te Alkmaar; Koning Notaris te Emb.
Leiden; en J. C. de Leeuw Civiel Ingenieur en Hoofddijkgraaf van den
Ammerlaan Polder.

Het resultaat van de beraadslagingen in deze vergadering gekonden, is, om
hoofte zijn, geweest: dat men, bij volkomen algemeene overeenstemming
zich gezamenlyk heeft vereenigd en geconstitueerd tot een overlooppig
comité tot bevordering van een dergelyke daanstelling, en ook meer
bepaald tot een lijn, loopende van Koewerden en de aan gedeelte richting
langs den Zaanscheek tot Amsterdam, met overblijvend evenwel hierin
verderingsoverwegingen aan te brengen, als later raadzaam beorden mogen
worden. Tevens zijn de noodige ordeningstelt tot overneming van plans
en berekeningen, voldoende om een en ander, meer voorbereid, in nadere
beoordeling te kunnen nemen en daarvan een bepaald besluit, tot al of
niet verdere voortzetting, afhankelijk te stellen; de kosten hiertoe
vereischt, voorschiet, voor eigen rekening nemende. En eindelyk
van alles de Hooge Regering, Heeren Commissarissen des Konings
en Heeren Gedeputeerde Staten der betrokken gewesten in kennis
te stellen en een breedlyk diens veel vermogenden medewerkingen
in te roepen.

Van het laatste, voor zoo ver mij opgedragen, gaarne voldoende, en
daarvan wel moedende begrepen, dat ik het provisionele overnemen
en den Heer Stuart Secretaris zijn beveind, naem ik de zijheid
mij het het voorn staande te bejucken, mij echter voore houdende wellyk
verstaap, mij de eer te geven, bij W. Hoog. Ed. Gedeputeerde gelegenheid
tot een nader mondeling onderhoud over deze aangelegenheid te komen
vragen. Ten zij een uitnodiging hiertoe, van de zijde van W. Ed. Gedeputeerde
overafging; - Tevens veroorloofde mij de zijheid, W. Ed. Gedeputeerde althans.

Konink

Laumst te verzoeken, Hoeren Geregterde Staten van den inhoud des in
hem is te brengen en de meest welvillende medewerking te verapen, -
en geef mij de eer mij met bestendige begaeking en eerbied te verapen.

Hoog Edel Geregterde Staten

Hoog Edel Geregterde Geregterde Staten
(get) Wada.

Hoog Edel Geregterde Staten
Hoog Edel Geregterde Staten van Friesland.

Wada

25.

*Orig. van Stat. Staten
29 Junij 1863
Nº 24*

*31 Julij 1863
Nº 2439*

2

Door de Commissie uit het Comité voor den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg, benoemd om uitvoering te geven aan de genomen besluiten, daartoe gemagtigd, heb ik de eer U te melden dat door gezegd Comité, bestaande uit de Heeren:

- 1º. H. C. WOUDA, Lid van de Provinciale Staten van Friesland en Burgemeester van Sneek, Voorzitter.
 - 2º. Jhr. G. R. G. VAN SWINDEREN, Lid van de 1º Kamer der Staten Generaal te Rijs in Gaasterland.
 - 3º. Jhr. Mr. P. B. J. VEGELIN VAN CLAERBERGEN, Lid van de Provinciale Staten van Friesland, te Joure.
 - 4º. L. BRITZEL, Lid van de Provinciale Staten van Friesland, te Makkum.
 - 5º. Jhr. P. OPPERDOES ALEWIJN, Lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland, te Hoorn.
 - 6º. Jhr. Mr. D. VAN AKERLAKEN, Lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland, President der Arrondissemens Regtbank te Hoorn.
 - 7º. J. DE KONING, Dijkgraaf van Drechterland en Wethouder te Enkhuizen.
 - 8º. J. C. DE LEEUW, Dijkgraaf van den Anna Paulowna Polder, te Zijpe.
 - 9º. H. LINSE, Civiel Ingenieur, te Hoorn.
 - 10º. MEINARDUS COHEN STUART, Procureur te Alkmaar, Secretaris,
- aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken is ingezonden een request, houdende verzoek om concessie voor eene spoorwegverbinding, in dat request, waarvan ik de eer heb U hiernevens een afschrift te doen geworden, breeder omschreven.

Het Comité, dat bij de reeds volbragte en nog voorttezetten werkzaamheden geene andere bedoelingen heeft gehad dan het algemeen belang en vooral dat van de Provinciën Noord-Holland en Friesland te bevorderen, meent zich van Uwe belangstelling in de voorgenomene onderneming verzekerd te mogen houden, en U te mogen uitnoodigen, op de naar Uw oordeel meest geschikte wijze, het gedaan verzoek bij de Hooge Regering ten krachtigste en ten spoedigste te ondersteunen.

De Secretaris van het Comité voor den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg,

COHEN STUART.

ALKMAAR, 18 Junij 1863.

AFSCHRIFT.

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's Gravenhage.*

Geeft met verschuldigten eerbied te kennen:

Het Comité voor den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg.

Dat het de eer had Uwer Excellentie, bij request, ingezonden bij missive van 30 November 1862, te verzoeken om voorloopige concessie voor eene spoorwegverbinding van Friesland door Noord-Holland, langs de Zaanstreken, met de hoofdstad. Te Friesland uitgaande van Leeuwarden of den Staats-spoorweg in die provincie, loopende van daar langs Sneek naar Stavoren of Hindeloopen, met eene stoomvaart van daar op Enkhuizen en een spoorweg van Enkhuizen langs Hoorn, aansluitende aan den Staats-spoorweg in Noord-Holland, indien de Staats-spoorweg in Noord-Holland langs de Zaanstreken naar Amsterdam wordt aangelegd.

Dat het, in eene op den 3 Junij 1863 te Amsterdam gehouden vergadering, besloten heeft de bij genoemd request vermelde Spoorwegverbinding, nader te omschrijven en beter te bepalen en zich de kans te verzekeren op eene in het algemeen belang zeer wenschelijke uitbreiding.

Dat het Comité dien overeenkomstig heeft besloten aantevragen, gelijk het aanvraagt bij deze:

Concessie voor eenen spoorweg van Leeuwarden naar Alkmaar; uitgaande van Leeuwarden en loopende van daar langs Sneek naar Stavoren, met eene stoomvaart van Stavoren op Enkhuizen, en wel tot den vuurtoren aan de Ven, onder die gemeente, en een spoorweg van dat punt langs Hoorn naar Alkmaar.

Dat het Comité voor die onderneming concessie vraagt voor het geval, dat de Staats-spoorweg in Noord-Holland van Alkmaar langs de Zaanstreken naar Amsterdam wordt aangelegd.

En wijders onder verzoek, dat aan het Comité de voorkeur worde gegeven voor eene concessie tot het leggen

- 1o. van eenen spoorweg, bij eene eventuele overbrugging van het IJ, ten oosten van het Groot Noord-Hollandsch Kanaal, de lijn waarvoor thans concessie wordt aangevraagd, van Hoorn met die overbrugging verbindende;
- 2o. van eenen spoorweg van Sneek langs Drachten naar Groningen.

Dat het Comité wijders vertrouwt, dat de voor genoemde stoomvaart benoodigde havenwerken te Stavoren en aan den vuurtoren aan de Ven onder Enkhuizen, als tot de werken van 's Rijks Waterstaat behoorende, door en ten laste van het Rijk in voldoende staat zullen worden verbeterd, aangelegd en onderhouden.

Dat eindelijk het Comité verzoekt dat hem worde verleend het regt om den spoorweg, waarvoor thans concessie wordt aangevraagd, te Leeuwarden en te Alkmaar, op nader te bepalen punten binnen die gemeenten te doen aansluiten aan de aldaar aangelegd wordende Staats-spoorwegen en daartoe van de op die plaatsen te maken werken en gebouwen zoodanig gebruik te maken als eene behoorlijke bediening der beide spoorwegdiensten zal noodig maken en toelaten.

SNEEK,
17 Junij 1863.

Het Comité voor den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg.
WOUDA, *Voorzitter.*
COHEN STUART, *Secretaris.*

(3)

Extract uit het Resolutie-
boek van den Raad der
gemeente Stavoren. —

Vrijdag 30 September 1864.

1° Wordt, naar aanleiding van een Schrijven van de te Sneek gevestigde Commissie tot bevordering van deelneming inde op te rigten Maatschappij tot den aanleg van den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg, dd. 20 September ll., in behandeling genomen, een voorstel om terug te komen op het betrekkelijk besluit deser Vergadering van 30 September ll., n° 1, en hetzelfde derwijze aan te vullen, dat van wie deze gemeente in plaats van door f1500. n, voor f40.000. n worde deelgenooten inde door bedoelde onderneming geopende negotiatie van vijf millioen gulden.

Gelet op de in het vroeger genomen besluit aangevoerde gronden en nader overwegende dat, bij eventueel tot stand komen van dien Spoorweg, der gemeenten meer dan waarschijnlijk ongekende voordeelen zullen toevleijen.

H, na eenige discussie, met algemeene stemmen besloten, ten behoeve deser onderneming, met inbegrip van het vroeger bepaalde bedrag, deel te nemen voor veertig aandelen, ten betrage van veertig duizend gulden, onder voorwaarden:

a dat dit bedrag zal kunnen worden gestort in tien jaarlijkse gelijke deelen, ieder van f4000. n en de eerste storting niet eerder zal behoeven plaats te hebben dan

dan ~~het~~ ^{ver}maanden na eene aanvraag
van eene daartoe gerechtigde maatschap,
rij of vereeniging.

- b. dat aan het bestuur der gemeente de
vrijheid verblijve, om naar goedvinden,
ten allen tijde het bedrag van elke ter-
mijn te mogen verhoogen, en alzo
het totale bedrag der gezamenlijke
storting te vervroegen, en tevens het
nog verschuldigde in eens te storten,
wanneer ze meent dit in het belang
der gemeente te zullen kunnen strekken.

En zal afschrift dezes, ten fine van
goedkeuring, worden gezonden aan He.
ren Gedeputeerde Staten der provincie.

Voor Afschrift conform.
De Secretaris van Stavoren

W. W. G. J. J. J.

Overwegende, dat bij de behandeling der vraag het oog dient gevestigd te worden op de financiële krachten der provincie en bij eene beoordeeling van deze op den schuldenlast, waarmede zij beïnvloed is, ten bedrage van f 1,020,000 - „, op de lasten die zij door opcenten op de rijksmiddelen heeft te dragen, zijnde voor de gebouwde en ongebouwde eigendommen 19 en wegens het personeel 14½, - en verder op de aanzienlijke uitgaven, welke haar nog moeten voor de verdere verbetering van waterwegen, andere waterstaatswerken, landwegen enz.;

Overwegende, dat met het oog hierop de gestelde subsidie uiterlijk kan worden verhoogd tot f 150,000 - „, beschikbaar te stellen in zóo ver het in exploitatie bringjen van den geheelen weg;

Overwegende, dat, naar het verdoel der vergadering, dit cijfer niet kan worden overschreden, daar gelaten of en wat men in Noord-Holland meer zal willen bijdragen, - sluitende ook, naar de verdere meening der vergadering, bij gestelde en aangenomen gelijkheid van belasting der beide provincien bij den aanleg des spoorwegs, deze niet in noodzakelijke gelijkheid van financiële hulp daartoe, als uit den aard der zaak geheel afhankelijk van den verschillenden financieelen toestand;

Is besloten:

Van een en ander mededeeling te doen aan de voor-
noemde Commissie uit deze vergadering, zoo als geschiedt
bij deze, ten einde daarvan kennis te doen dragen aan de
Commissie uit gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
met verzoek tot wederkerige mededeeling van het dienszins
te nemen besluit.

Afgeschikt deze zal daartoe aan de Commissie uit deze
vergadering verzoend worden uitgegeven.

Accident met voors. Resolutie-boek
De Griffier der Staten,
W. M. M. M. M.

Wordt verzocht datum
en nummer dezer, bij
de beantwoording of aan-
haling, nauwkeurig uit
te drukken.

Onderwerp:

Spoorwegen.

EXTRACT UIT HET RESOLUTIE-BOEK
VAN HET COLLEGIE VAN HEEREN
GEDEPUTEERDE STATEN DER
PROVINCIE FRIESLAND.

Maandag, den 10 October 1864.
(Arbeidsvergadering)

Gehoord het rapport van de heeren van Welleken
baron Rengers en van Loon, leden der vergadering en zoo-
danig bij hare resolutie van den 20 September 1864, N° 1,
gecommiteerd, om met eene Commissie uit Gedeputeerde
Staten van Noord-Holland te confereren over het geen
door de beide provincien Noord-Holland en Friesland
uit een geldelijk oogpunt zoude kunnen en behooren te
worden gedaan tot bevrediging der vermeerdering van
den ontworpen Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg,
en wat dien ten gevolge aan de wederzijdsche Staten in
de aanstaande winter vergadering zoude zijn van te
stellen;

Overwegende, dat, blijkens dat rapport, de weder-
zijdsche Commissien eenstemmig aan het den Koning eener
vaste subsidie de vonken geven, doch verschillen omtrent
het quantum daarvan, terwijl die van Noord-Holland
dat op f 250,000 - „ menstelt te bepalen, terwijl van den
Kant van Friesland het cijfer van f 100,000 - „ daar toe
wordt voorgesteld;

Overwegende, dat zich naar aanleiding daarvan
de vraag opdoet, of men, verblevende bij het den Koning
van subsidie, zoo als algemeen geoordeeld wordt, ook
zal overgaan tot eene verhoging van oven genoemd cijfer;

Aan
den Heer J. van Welleken Baron Rengers
lid der Gedeputeerde Staten van Friesland.

N°. 3.

W. H. W. 4, 172. (5)

Extract uit de Notulen
der Vergadering van Heeren
Staten van Friesland.

W. Woensdag den 9 November 1864
(Eerste Zitting).

Is op nieuw ter tafel gebracht het bij be-
sluit van gisteren, N°. 5, voor leiders aan de
orde gesteld Verslag der Commissie van Rep-
porteurs aangaande het berigt van Gede-
puteerde Staten, onder punt 211 aangebragt,
wegens de door het Comité voor den Noord-
Hollandsch - Frieschen - spoorweg verzoekte
deelneming van wege de provincie in de
rijnerszids uitgeschreven geldleening van
f 5.000.000 .., - zoomede aangaande de be-
trikkelyke nadere adresjen van het Comité
en van de Gemeenteraden van Sneek,
Ylst en Gaasterland, punten N°. 41, 44, 46 & 47.

Gezegt rapport luidt al volgt:

„ Het is dan ook op die gronden Myne
Heeren! dat Uwe Commissie de eer heeft
U voor te stellen te besluiten:

- 1° Het voorstel van Heeren Gedeputeerde Sta-
ten niet aan te nemen.
- 2° In de voorlooprige geldleening in 5 mil-
lioen, geopend door het Comité van den
 Noord-Hollandsch - Frieschen - spoorweg,
voor deze provincie, deel te nemen tot een
bedrag van f 500.000 .., te storten in 5
gelijke jaarlyke termijnen.

3°

3e Aan hun Gedeputeerde Staten op te dragen te zijner tijd de noodige financiële voorstellen, ter uitvoering van dit besluit, naar de vergadering aan te bieden.

4e Het Comité van den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg, tot beschikking op zijn adres, kennis te doen dragen van voormelde besluiten.

5e Daarvan insgelijks mededeeling te doen aan de Gemeentebesturen van Sneek, Ylst & Gaasterland. "

De voorzitter opent in de eerste plaats de algemeene beraadslaging, waarvoor eiklen niemand der leden het woord verlangt.

H. H. G. stelt daarna de beraadslaging op over het 1° onderdeel van de conclusie der Commissie, waarbij is voorgesteld om het voorstel van Gedeputeerde Staten, tot het verlenen eener subsidie van f 150.000... niet aan te nemen.

Opzigts dit punt heeft een discussie plaats.

Ter slotte daarvan geeft de heer van Asper te kennen, dat de meerderheid der Commissie hare conclusie wenst te wijzigjen, door het besprokene 1° gedeelte daarvan te doen wegvallen; verklaande insasjchen de heeren Evera en Meermas van Deijma Abbe Kingma, in dezen de minderheid der Commissie uitmakende, dat dit voorstel door hen niet wordt geschild.

H. voorstel van den voorzitter wordt de vergadering aan, dat, ten gevolge van dit

dit besluit van de meerderheid der Commis-
sijie, naar gezegde 1° punt van de conclusie
vervalte, - en opent 2° Hely. alomte de be-
raadslaging over het 2° onderdeel, inhoudende
de voordragt, om voor de provincie in de
inschrijving deel te nemen voor een som
van f 500.000.-.

Nadat enz., verklaart de Commissie, bij
monde van den heer van Agers, dat zij het
gezegde onderdeel wenscht te hebben gesplitst
en aldus te lezen:

1° deel te nemen in de voorloopige geld-
leening van f 5.000.000.-, geopend door
het Comité voor den Noord-Nederlandsch-
Frieschen Spoorweg;

2° het bedrag daarvan te bepalen op
eene som van vijsf honderd duizend gulden

Den gevolge deser nieuwe wijziging brengt
de Voorzitter in de eerste plaats in behan-
deling het punt sub 1°, deelneming in
de leening, in beginsel.

Discussie daarentrent wordt gevoerd
enz. Na afloop daarvan onderneemt de
Voorzitter het punt aan de stemming,
waarvan de uitslag is, dat het wordt
aangenomen.

Aangaande het 2° gedeelte van het gesplit-
ste onderdeel draagt de heer Schotanus
amendement voor, welk amendement
wordt verworpen.

Naar aanleiding van de uitroep door
een der leden gedane vraag, of, bij verwer-
ping ook van het voorstel der Commissie
om voor f 500.000.- in de leening deel te

nummer, de voorstellen van Gedeputeerde Staten
tot het verlenen van subsidie een onderwerp
der beraadslaging zullen zijn, geeft de Voor-
zitter te kennen, die vraag niet in tusschen-
den aan te moeten beantwoorden, vermits,
door het reeds gevallen besluit, het beginsel
van deelneming in de leening aangenomen
en daardoor het voorstel van Gede-
puteerde Staten vervallen is; gelijk ook,
naar den gewonen gang van behandeling,
door de afstemming van het amendement
van den heer Pelot, het voorstel van de
Commissie eigenlijk moet worden geacht
te zijn aangenomen.

Wtely. geeft intusschen op nieuw de beraad-
slaging aangaande het bedoelde punt van de
conclusie der Commissie, van welke gelegerheid
de heer en Albarda gebruik ^{maakt te doen kennen} maakt.

De laatstgenoemde stelt daarbij voor om in
de leening deel te nemen voor f 150.000 =, -
welk amendement de heer Wouda laet
volgen door een ander, waarbij hij in over-
weging geeft die deelneming niet te strek-
ken tot f 400.000 =.

Nadat mr. brengt de Voorzitter in de eerste
plaats in overraag het meest omvattende der bei-
de amendementen, zijnde dat van den heer Wouda.

Van die stemming is de uitslag dat 24 stem-
men zich voor en 24 tegen het voorstel verklaren,
 weshalve het op nieuw aan de stemming moet
worden onderworpen in een volgende vergadering.

Accordeert met voors. Notulen,
De Griffier der Stadsr.

Wouda

147. H. W. 17/2. Extract uit de Notulen der
vergadering van Edeeren Staten
van Friesland. (6)

Nr. 2.

Woensdag, den 9 November 1864.
Tweede zitting.

Programma
15 Nov. 1864
N. 25

Brengt de voorzitter op nieuw in
behandeling de beide amendementen van
de Heeren Albarda en Wouda ter bepaling
van de som, voor welke de provincie zal
deelnemen in de voorloopige leening,
uitgeschreven door het Comité voor den
Noord-Hollandsch-Frieschen spoorweg,
en wel in de eerste plaats dat van den
heer Wouda, waarbij die som op $\text{ƒ} 400.000$,
is voorgesteld, en omkrent welk amendement
menst de stemmen in de vorige vergadering
hebben aangenomen.

De Ede. G. merkt dienaangaande op,
dat, voor het geval de beide amendementen
door de vergadering mogten worden ver-
worpen, de Ede. G. alsdan het voorstel der
Commissie ter zake aan de stemming denk-
te onderwerpen.

Niemand der leden nog verder het woord
verlangende, sluit de voorzitter met dien
de beraadslaging, en brengt hij het amen-
dement van den heer Wouda in omvraag.

25 leden verklaren zich thans voor, 23
tegen het amendement, dat dus is aange-
nomen, ten gevolge waarvan het amende-
ment van den heer Albarda, even als het
voorstel der Commissie, vervalt.

Van
Edeeren Gedeputeerde Staten
van Friesland.

Be-

Bij de thans volgende beraadslaging
over het voorstel der Commissie, om de storting
der ingeschrevene som te doen plaats heb-
ben in vijf gelijke jaarlijksche termijnen,
maaronkens de heer Bokma in den loop
der vroeger discussie reeds heeft vermeld
een gewijzigd voorstel te willen doen,
draagt dezelve thans bij amendement voor,
het aantal der termijnen niet te breiden,
tot 4 en. Dit voorstel wordt met 29
tegen 19 stemmen aangenomen en doet
alzo de voordragt der Commissie vervallen.

De 3^e, 4^e en 5^e punten van de conclusie
der Commissie worden, zonder beraad-
slaging, algemeen goedgekeurd en aan-
genomen.

Den slotte wordt het voorstel der
Commissie, in zijn geheel, zoo als het bij de
voorafgaande besluiten is aangenomen,
met 26 tegen 22 stemmen vastgesteld.

En zal dees aan Heeren Gedeputeer-
den worden uitgegeven, ter uitvoering.

Secondeert met voors. Besluiten,

De Griffier der Staten,

H. M. de Vries

KOPIJ.

19 Decb 1864.
Nº. 51.

7

 Willem III, bij de gratie
Gods, Koning der Nederlanden, Prins
van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van
Luxemburg, enz., enz., enz.

het rapport
Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van
den 12 December 1864, N°. 133, 2e Afdeeling;

Gedien de daarbij overgelegde stukken, waaronder een besluit der
Staten van Friesland van 10 November 1864 strekkende om deel
te nemen voor de provincie in de voorloopige geldleening van
vijs millioen guldens geopend door het Comité van den Voord.
Hollandsch-Frieschen Provinsie tot een bedrag van vier honderd
duizend guldens te storten in Rengelijke jaarlykche beemijning.
Geld op art. 131 in verband met art. 133 der provinciale wet.
Hebben goedgevonden en verstaan:
dat besluit der Staten van Friesland, dat
hiervoor is gevoegd, goet te keuren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken
is beled met de uitvoering van dit besluit, dat met
het daarbij behoorende besluit der Staten in af-
schrift zal worden medegedeeld aan het
Departement van Financien en aan
de Heermeene Rekenkamer.

Gravenhage, den 19 December 1864

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(geteekend)

Hochebe

(geteekend) WILLEM.

Accordeert met het origineel,
De Secretaris Generaal bij het
Ministerie van Binnenlandsche Zaken,

(get.) J. SCHRÖDER.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris Generaal.

[Signature]

Koninkrijk

8

De Staten der provincie Friesland
Gelet hebbende op het verzoek van het
Comité voor den Noordhollandsch
Frieschen Spoorweg dat door de pro-
vincie moge worden deelgenomen in
de voorloopige geldleening van 2½
millioen ten behoeve van den aanleg
van dien Spoorweg, voornede op daartoe
betrekkelijke in dat verzoek ondertekenende
aanden der gemeente besturen van
Sneek, Ylst en Gaasterland.

Geldt op Art. 131 der Prov.
ciale Wet.

Hebben besloten en besluiten

1° Deelt nemen in door de Provincie
Friesland in genoemde voorloopige
geldleening van f. 5.000.000. — geopend
door het Comité voor den Noordhol.
Landsch. Frieschen Spoorweg.

2° Het bedrag dier geldleening te
bepalen op f. 400.000. — te storten in tien
gelijke jaarlijkse termijnen.

3° Aan Gedeputeerde Staten op te dragen
te zijner tijd de noodige financiële voor-
stellen te. nitoveren dier besluiten
aande vergadering aan te bieden.

4°

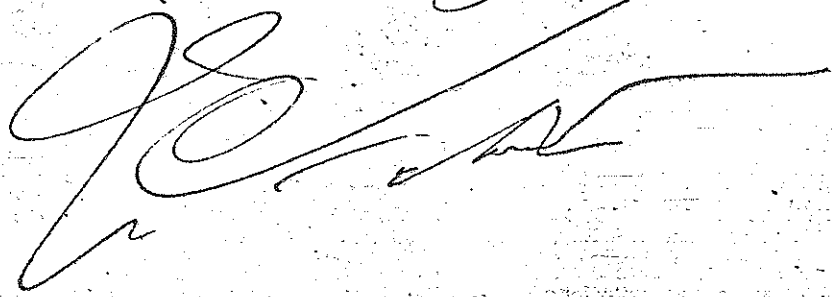
4° Het Comité vanden Noordhol.
Landrek Freschen Spoorweg, tot befehdeling
op zijn adres, kennis te doen
dragen van die besluiten.

5° Daarvan insgelijks mededeeling
te doen aan de Gemeentebestuur
van Sneek, Gylst en Gaas.
terland.

Alsdus bevolen in de Vergaderingen
der Staten vanden 9^{en} November 1864
J. J. van Pankhuyzen, Voorzitter,
„ A. van der Laan, Griffier,

Behoort bij het Koninklijk be-
sluit van den 19 December 1864
p. 51.

Nij bekennd
De Minister van Binnenlandse zaken
J. J. Th. Thoebeek
Accident met het Origineel
De Seculair Generaal bij het
Ministerie van Binnenlandse zaken
J. J. Schröder
Voor Eenduidende Afschrift
De Secretaris Generaal

Cass

Stad 9
Heeren Gedeputeerde Staten
van Friesland.

3e April, 1836

Gefrent met verchuldigdencreebid te den
Frent:
Voogden van het Old Bingermeekhuis
te Sneek.

Doet door het Comité van de aanleg van
den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg,
eene inschrijving geopend tot verkrijging
van vijf millioen ingulden, ten einde met
die som de gelden door de Algemeene maats.
Schappij van Handel en Nijverheid te Amster-
dam te schieten, voormelden zoo belangrijken
weg tot stand te brengen.

Dat, zij het in het algemeen belang eke-
nen, dat die weg tot stand kome, maar wel van
naamertlyk ook omdat van die oorden, die er
stoken, zullen blyven van de voortaan te spoorweg,
die al zoo niet kunne, concurreeren, met de in-
gezetenen, die daarvan onmidddelelyk kunne
profiteren en meer moet ten meerde de kas
ten moeten aanvullen om kinne produc-
ten te doen transporteren en aan den man
te brengen.

Let de voornaamste bevestiging van kin
Gedicht bestaat uit vastigheden, waarvan
Een zeer groot gedeelte gelegen is onder het
behoor van de omstreken van de stad

Th. Meek
[Signature]

UITTREKSEL VAN HET NOTULEN-BOEK DER

10

VERGADERINGEN VAN DEN RAAD DER

GEMEENTE SNEEK.

W. J. J. J. J. J.
18 April 1872
N. 217

Maand DAG, den 8 April 1872.

No. 10

„ De Gemeenteraad van Sneek,
„ Overwegende dat de tot stand koming
van een Spoorweg, loopende van het N. W. van
Noord Holland langs Dummerend en Horn
tot Abbedemblik, van daar per Stoomboot
verbinding op Hindeloopen, van Hindeloos-
pen, langs Oronkum, Bolsward en Sneek,
„ om te grooven of elder aan het Noorder
met der Staat poornegent aan te sluiten;
voor deze gemeente van groot belang wordt
geacht;

„ Overwegende dat er diensvolgens ge-
noegzame redenen bestaan; om den aanleg
en de exploitatie van bedoelden Spoorweg
voordadelijk te ondersteunen;

„ Gezien het verzoekschrift van het Comité
voor dien Spoorweg van den 16 Februari 1872;

„ Gelet op de artt. 137 en 194 der Gemeenteret;

„ Besluit:

I „ deel te nemen in den op te richten Noord
Hollandoch Frieschen Spoorweg, in aan-
deel tot een bedrag van 300.000, zegge
driemaal honderd duizend gulden, op
voorwaarden;

Aan *Heeren* Gedeputeerde Staten
van Friesland.

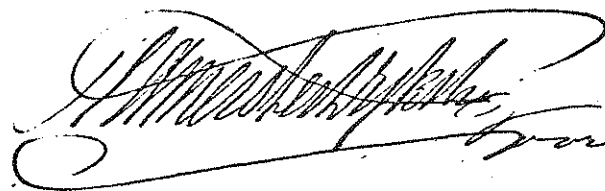
a
S

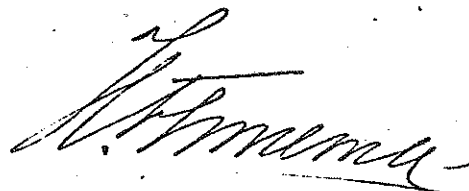
- a. dat de gemeente alleen dan chouven zal zijn tot deelname, indien het Comité voor een Spoorweg Starlingen-Heerenveen op 1 Januari 1873 niet is laag is in zijn progingen, of niet vroeger mocht ontbinden.
- b. dat het Stationsgebouw, in deze gemeente te stichten, geplaatst worde in overleg met den Gemeenteraad.
- c. " dat de inschrijvingsform voor de gemeente verbindend zal zijn tot den 1 Juli 1874, met dien verstande, dat, zoo de maatschappij voor dien tijd niet geconstitueerd is, de gemeente niet meer geacht zal zijn, aan hare inschrijving gebonden te zijn.
- d. " dat de Statuten der op te richten maatschappij aan de goedkeuring van den Gemeenteraad als noodwendig moeten worden onderworpen, alvorens de door hem gedane inschrijving geacht kan worden verbindend te zijn.
- e. " dat de opbrengsten der onderneming, na de betaling van kosten van exploitatie en onderhoud, zonder eenige preferentie voor prioriteitsaandeelen of obligatiën zullen worden verdeeld.
- II. " aan Burgemeester en Gethouders is te dragen, te gelegener tijd de noodige financiële voorstellen te doen tot uitvoering van het besluit sub I. genomen.
- " Dit besluit zal ter goedkeuring bij de Gedeputeerde Staten van Fryslân worden ingezonden, en in afschrift worden me-

de gedeelde
H. D.

desedeeld aan het Comité van bedachten
Spoorweg, als beschikking op huissadres.

Aldus vastgesteld door den ge-
meenteraad van Sneek in zine open-
bare zittingen van 8 April 1842.

 voorzitter

 secretaris

11

's GRAVENHAGE 15 Junij 1872.

Bij Uwe Resolutie van 16 Mei 1872, No. 74, werd besloten:

Het Comité van den Noord-Hollandsch-Friësch-Spoorweg van 1864 te verzoeken aan Uwe vergadering mede te deelen of het bestuur van den Noord-Hollandsch-Friësch-Spoorweg van 1872 is een en hetzelfde met dat van 1864 en zoo neen, Uwe vergadering wel te willen onderrigten omtrent den stand der zaak van het spoorweg-ontwerp van 1864 bovenbedoeld.

Ter voldoening aan dat verzoek heeft het Comité de eer U te berigten, dat het in 1864 bestond uit de Leden:

1. H. C. WOUDE, Voorzitter,
2. Jhr. G. R. G. VAN SWINDEREN,
3. Jhr. Mr. P. B. J. VEGELIN VAN CLAERBERGEN,
4. L. BRITZEL,
5. Jhr. P. OPPERDOES ALEWIJN,
6. Jhr. Mr. D. VAN AKERLAKEN,
7. J. DE KONINGH Cz.,
8. J. C. DE LEEUW,
9. H. LINSE,
10. M. COHEN STUART, Secretaris,

en thans, nadat reeds voor eenigen tijd de sub No. 3 en 5 genoemden hun lidmaatschap hadden opgezegd, uit de acht overgeblevene leden.

Dit Comité, gelijk uit de vroeger uitgegevene brochure blijkt, was destijds met de Algemeene Maatschappij van Handel en Nijverheid te Amsterdam overeengekomen, dat het benoodigde kapitaal geheel in actien en daarom tot een hooger nominaal bedrag (f 18,000,000,—) dan het strikt benoodigd cijfer¹⁾ zou worden uitgegeven. Wanneer daarvan f 5,000,000,— door de provincien, gemeenten en particulieren zou zijn ingeschreven, zouden de resterende f 13,000,000,— door genoemde Maatschappij worden genomen, terwijl omtrent de gezegde f 5,000,000,— met eenige Amsterdamsche Makelaars was bepaald, dat wanneer f 2,500,000,— buiten Amsterdam was ingeschreven door hen de inschrijving der resterende f 2,500,000,— zou worden bezorgd.

De inschrijvingen buiten Amsterdam beliepen, met de subsidie door de Provinciale Staten van Noord-Holland toegezegd, reeds f 2,450,000,—; de plaatselijke Commissie te Amsterdam was reeds georganiseerd en, als begin der werkzaamheden aldaar, eene vergadering in de afdeling Koophandel der Maatschappij Felix Meritis geannonceerd, toen het bericht ontvangen werd dat de Maatschappij van Handel en Nijverheid in moeilijkheden verkeerde. Was dat bericht eenige dagen later ontvangen dan was hoogst waarschijnlijk ook deze onderneming reeds gevestigd geweest; wel was zij dan vermoedelijk evenals de Maatschappij tot Exploitatie onzer Staatsspoorwegen later in ernstige moeilijkheden gekomen, doch ook haar crediet zou zich spoedig hebben hersteld.

Het Comité, dat bij zijn onderhandelingen met genoemde Maatschappij met eene gedetailleerde begrooting, door drie Ingenieurs der Staatsspoorwegen nagegaan, had kunnen volstaan, meende, nu buitenslands pogingen moesten worden aangewend tot een naauwkeurig opmeten, waterpassen en in kaart brengen der lijn zooals dit bij den aanleg der Staatsspoorwegen geschiedde,

¹⁾ De begrooting van het werkelijk benoodigde beliep f 14,500,000,— à f 15,000,000,—.

Aan
de Gedeputeerde Staten
van Friesland.

te moeten overgaan en mogt later van bevoegde autoriteiten de gunstigste getuigenis omtrent dien arbeid vernemen.

De pogingen tot kapitaalsformatie werden echter belemmerd door de voorteeuwen van den bekenden crisis van 1866, waardoor gedurende verscheidene jaren schier iedere onderneming op het gebied van spoorwegindustrie onmogelijk werd gemaakt; scheen in 1870 een betere toestand aan te breken, de oorlog vrijdelde die verwachting, doch in het voorjaar van 1871 keerde het algemeen vertrouwen terug en meende het Comité op nieuw te moeten beproeven de zoozeer gewenschte onderneming in het leven te roepen, te meer daar het in de jaren van gedwongen rust door een grondig onderzoek naar de vermoedelijke rentabiliteit en de deugdzamenheid van zijn plan, in zijne overtuiging omtrent de te kiezen rigting was bevestigd.

De ervaring toch had geleerd dat gedurende de tienjarige werkzaamheden van het Comité de zeeëngte tusschen de Ven en Stavoren voor stoombooten, als die voor deze onderneming in de vaart te brengen, nimmer door vorst zou zijn gesloten geworden, terwijl de inmiddels vastgestelde Staatslijn Zaandam-Amsterdam, de plaatsing van het Centraalstation te Amsterdam en de werken voor het nieuwe Noordzeekanaal de gelegenheid openden de aansluiting op Amsterdam op voor die stad en voor deze onderneming zeer voordeelige wijze te verbeteren, door de lijn van Purmerend op Zaandam te doen aansluiten.

Naauwkeurige berekeningen, gegrond op de exploitatie der spoorwegen in beide gewesten, hadden bewezen, dat langs de aangegevene rigting het grootste en regelmatigste vervoer en de goedkoopste exploitatie en daardoor behoorlijke rentabiliteit konden worden verkregen, omdat al de belangrijke markt- en handelplaatsen regtstreeks met elkander werden verbonden en zodoende de handel dier marktplaatsen onderling het best werd bevorderd, terwijl bovendien de rigting in Friesland, de lijnen Harlingen-Heerenveen en Sneek, Dragten, Groningen, Appingadam, Delfzijl in de hand werkte en in Noord-Holland het direct verkeer van het oostelijk deel met de havens van den Helder en te Wijk aan Zee in het leven riep.

Terwijl het Comité op grond van een en ander op nieuw bezig was pogingen tot kapitaalsverkrijging aan te wenden, vernam het, dat door eenige andere Heeren naar een schijnbaar gelijk doel en onder denzelfden naam, doch in geheel andere rigting werd gestreefd.

Die Heeren, door Uwe vergadering het Comité van 1872 genoemd, hadden even als het Comité van 1864, volgens de door hen uitgegeven stukken gemeend, vóór zij het publiek om deelneming verzochten, te moeten trachten zich eenige zekerheid te verschaffen en beweerden eene soliede aanbidding te hebben verkregen, doch hadden vooraf — en hierin verschilden zij met dat Comité — geen bepaald plan voor de in het leven te roepen spoorwegverbinding beraamd en gelijk daaruit van zelve voortvloeit, geen juiste berekening der kosten gemaakt en geen grondig onderzoek naar de mogelijkheid eener voldoende rentabiliteit gedaan. Zij hadden slechts eene voorloopige concessie aangevraagd en, toen de Regeering in het verleenen daarvan bezwaar maakte, een termijn tot het inleveren van plannen verzocht, die aanvankelijk tot 1 Januarij 1872 toegestaan, later tot 1 Mei en daarna tot 1 Augustus aanstaande werd verlengd.

Het Comité van 1864 dat slechts had verlangd in het algemeen belang werkzaam te zijn, meende die Heeren niet te moeten bemoeijelijken. Bleken hunne kansen van slagen beter dan wilde het de gewenschte onderneming niet tegenwerken, alleen omdat die door anderen — al ware het dan ook op de door het Comité gelegde grondslagen — werd tot stand gebragt en was het hun onmogelijk het bedoelde oogmerk te bereiken, dan kon het Comité van 1864 weder openlijk optreden.

Zooals echter reeds werd opgemerkt was er één — en wel een zeer belangrijk — punt waarin de handelingen van beide Comité's verschilden. Dat van 1864, sterk in zijne overtuiging door jarenlange studie, grondige berekeningen en naauwkeurige plannen bevestigd, meende dat de door dat Comité aangegevene rigting ver de voorkeur verdiende boven het in den aanvang nevelachtig, doch later iets meer gepreciseerd plan van het Comité van 1872: een plan dat eindelijk — men vergeve ons de uitdrukking — uitliep op eene rigting naar het schijnt meer gedictieerd door de kans op bijdragen en vooropstelling van geheel locale

belangen dan door een ruimer blik zoowel op het werkelijk belang der te verbinden plaatsen, als op dat van het algemeen en op de rentabiliteit der in het leven te roepen onderneming.

Meende het Comité van 1864 te dien aanzien niet te mogen toegeven, het vond daarin echter, zoolang geheel locale bijdragen werden verzocht, geene redenen om de pogingen van het Comité van 1872 te bemoeijelijken: zich vleijende dat dat Comité en de Engelsche aannemers, wanneer zij zich — na de bemoeijingen voor de inschrijvingen — met de gezette studie der in te dienen plannen zouden bezig houden, wel tot de overtuiging zouden komen dat het voorloopig plan, wat de kosten van onteigening, aanleg en exploitatie en de mindere productiviteit betreft, bij dat van het Comité van 1864 achterstond;

dat het zeetraject via Medemblik, dikwerf en vaak lang door vorst gesloten, voor de onderneming nadeelig zou zijn;

dat het voor de exploitatie der lijn en het werkelijk belang ook der andere marktplaatsen, hoogst verderfelijik was de markten te Leeuwarden en te Alkmaar niet direct aan te doen;

dat het, al ware goede aansluiting aan het Centraalstation te Amsterdam mogelijk, met het oog op de algemeene belangen der scheepvaart en niet het minst die van Amsterdam, schier ondoenlijk zou zijn over den dam en de sluizen te Schellingwoude te gaan, en

dat de winstgevende verbinding op Zaandam niet mogt worden prijs gegeven.

Het Comité van 1864 vermoedde dat al mogt het evengenoemde der aandacht van het Comité van 1872 ontgaan, de Provinciale besturen daarop het oog zouden vestigen en het bovendien in Friesland niet onopgemerkt zou blijven dat door de ombuiging over Bolsward de kans op de belangrijke lijn Harlingen-Heerenveen schier geheel verloren ging en die op de lijn Sneek-Delfzijl door de aansluiting op Grouw aanzienlijk werd verminderd, terwijl in Noord-Holland de voor het algemeen zoo heillooze afsluiting der communicatie tusschen het oostelijk en westelijk deel van dat gewest zou worden bestendigd.

Voor het geval dat het Comité van 1872 niet slagen mogt of wel ongeneigd mogt zijn de door dat van 1864 aangegevene rigting te volgen, achtte laatstgenoemd Comité zich verplicht de noodige maatregelen te nemen om desgevorderd spoedig en zelfstandig op te treden en aan de Regeering de gelegenheid te geven — wanneer door het Comité van 1872 binnen den gestelden termijn de plannen en concessieaanvraag mogten worden ingezonden — om al het voorschrevene in ernstige overweging te nemen en tusschen de beide aanvragen, met het oog op het wel begrepen belang der te verbinden plaatsen, dat van den Staat en de defensie en niet minder dat onzer Nijverheid en Kapitaalsbelegging, zoodanige keuze te doen als zij zal vermeenen te behooren.

Het Comité van 1864 diende daarom op 20 Januarij l.l. aan de Regeering op nieuw eene aanvraag om concessie in en wel voor dezelfde lijn als waarvoor het in 1864 concessie vroeg, doch met de straks aangegevene wijziging der rigting van Purmerend over Zaandam naar Amsterdam. Nadat door de Regeering in antwoord daarop aan het Comité de aanmerkingen waren medegedeeld waartoe het voorloopig onderzoek bij de Departementen van Algemeen Bestuur had geleid, werden de verzochte lengte- en dwarsproffilen met de begrooting aan de Regeering toegezonden, zoodat het Comité te zijner tijd de mededeeling der concessie-voorwaarden verwacht, terwijl het zich vleit dat de inmiddels gevoerde onderhandelingen eene Kapitaalsformatie zullen veroorloven, op niet bezwarender voorwaarden dan die aan het Comité van 1872 gesteld.

Het Comité van 1864, dat zich dus geheel is blijven bewegen op het terrein waarop het zich in vroeger jaren had geplaatst, was van oordeel dat het, in antwoord op Uwe Resolutie en bij de bekende belangstelling der Provinciale Staten van Friesland in al wat de communicatiemiddelen betreft, zich niet mogt bepalen tot het berigt dat genoemd Comité nog bestaat en hoedanig de stand is van het bedoelde spoorwegontwerp, maar dat het tevens in korte trekken moest mededeelen, waarom het, — niettegenstaande de pogingen door het Comité van 1872 aangewend — vermeende zijne werkzaamheden nog niet te mogen staken.

Het besefte echter ten volle dat het voor alle geïnteresseerden — zoo het stilzwijgen, om de vermelde redenen gedurende de pogingen van het Comité van 1872 in achtgenomen,

toch door het U te geven antwoord werd afgebroken — wenschelijk moest worden geacht dat thans aan dat antwoord en de geheele zaak volledige publiciteit werd gegeven.

Het meende echter, vóór het daartoe overging en misschien tot een zoo zorgvuldig vermeden strijd aanleiding gaf, te moeten onderzoeken of het Comité van 1872 van dezelfde gevoelens doordrongen was, en of eene naar het hoopte in het algemeen belang behoorlijke samenwerking zou kunnen plaats hebben.

Het was vooral met het oog daarop, dat het Comité zich de vrijheid veroorloofde U voorloopig te berigten, dat het U het verlangde antwoord eerst eenige dagen later zou kunnen toezenden. Inmiddels werd uitvoering gegeven aan het besluit op de sedert gehoudene vergadering voor het Comité genomen, om bij dat van 1872 officieus het gezegde onderzoek in te stellen.

Die pogingen mogten echter het gewenschte doel niet bereiken daar het Comité van 1872 de voorgestelde vereeniging voorhands niet mogelijk achtte.

Het Comité voor den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg,

W O U D A ,

Voorzitter.

COHEN STUART,

Secretaris.

40
280
A. 7.

3e Sess. N° 3196

EXTRACT UIT DE NOTULEN DER VER-
GADERING VAN HEEREN STATEN
VAN FRIESLAND.

12

Wensdag, den 18^{en} Juli 1872.
18 Juli 58 72
A. 7.

Woensdag, den 18^{en} Juli 1872.

Is in behandeling genomen het verslag
aangaande de voorstellen van Gedeputeerde
Staten (punt 43) naar aanleiding van een ver-
zoek van het Comité voor den Betrek. Hollandsch-
Frieschen Spoorweg, om subsidie voor den aan-
leg der geprojeeteerde lijn Windeloopen - Bolsward - Sneek - Gronsv-
loornede de daar plan onkosten te adres-
sen van:

- a. de Friesche leden van het Comité (punt 47)
- b. den voorzitter der Vereeniging Schultevaar (punt 49^a)
- c. de raaden der gemeenten Windeloopen, Bolsward
en Sneek (punten 49 b en c).
- d. ingezetenen van Bolsward (punt 51)
- e. de plaatselijke Commissie te Sneek (punt 52)
- f. de Kamer van Koophandel en Fabrieken aldaar (punt 53)
- g. de plaatselijke Commissie te Rauwerdorp (punt 54)
- h. leden der 11^e afdeling van de Friesche Staatsregering
te van Landbouw (punt 55)
- i. den gemeenteraad van Wongoradeel (punt 56)

Na de algemeene bespreking van de deelen.
Daarna zijn de overige deelen des verslags, draagt de h. Bretel de volgende motie voor:
na het intrekking van het besluit omtrent de vergoeding

Aan
Heeren Gedeputeerde Staten
van Friesland.

Van

Van 9 November 1864, N° 2, aan het Comité voor
den Noord-Hollandsch-Frieschen Spoorweg, Wouda,
te berigten, dat deze Pengsteringdeclaaryng godane
"godelyke toezegging als vervallen beschouwt.
"b. aan de beide Comité's, zowel dat van 1864 (Wou-
da c.s.) als dat van 1872 (Blaar c.s.) te kennen
te geven, dat de ondernemingen, door de beide
Comité's geprojecteerd, van zoveel belang worden
geacht, dat voor de uitvoering daarvan hand
worden gerekend op krachtige ondersteuning van
deze provincie, doch dat die ondersteuning
allereerst zal worden verleend aan dat Comité, dat
welk later zal blijken bij de hooge regering de pre-
oriteit te verdienen, als zynde het meest in het
belang der vereeniging van de beide provincien,
of dat; wegens het overleenen eenor deligitiere
Concessie, de meeste kans van slagen heeft;
"c. de verschillende adressanten kennis te geven
van het sub b genomen besluit."

Dit voorstel brengt eene nieuwe discussie mede
enz.

De gewone orde volgende, onderwerpt de Voor-
zitter zijn de eerste plaats aan de stemming punt
a van het amendement, dat wordt goedgekeurd.

Punt b van het amendement wordt aange-
nomen, terwijl daarna punt c wordt goedgekeurd.

De uitkomst is alzoo, dat het geheele amendement
is aangenomen, en derhalve zowel de Conclusie
der Commissie van Rapporteurs als de voorstellen
van Gedeputeerde Staten vervangt.

En zal deze worden medegedeeld aan heeren Gede-
puteerden, ter uitvoering.

Wouda

Beveend met voors. Notulen

De Officier der Staten

Wouda

19a.

Processtukken inzake de onteigening van land
van de familie Rijpma te Oudega (W) t.b.v. de
aanleg van de spoorweg van Stavoren naar Leeuwarden,
uitspraak van de rechtbank te Leeuwarden d.d.5.10.1882.

rijksarchief: archief van de arrondissementsrechtbank
te Leeuwarden en wel de Conclusieën
van de terechtzittingen in Burgerlijke
Zaken in 1882.

Zie het verslag van 1882 in de omslag 19 van dit
pakket.

5 October 1882
N° 1.

101148
der Rolle

Pro Interlocutorie conclusie van:

19a

den Heer Mr B. Ph. Baron van Marinsma,
thoe Heeten Commissaris des Konings in
de Provincie Friesland, wonende te
Leeuwarden, ten deren ingevolge de Wet
van den 20 Augustus 1851 (Staatsblad 125)
opbrengende voor den Staat der Nederlanden,
en tegenende partij compareerende door
zijn procureur Mr. H. H. Klüber
te Leeuwarden,

Contra.

Mr. Hendrik Harten Hiddinga procureur
wonnende te Leeuwarden als optredende
naar titel 20 der Wet op de ontzigening ten
algemeen nutte van 20 Augustus 1851
(Staatsblad 125) voor Jarij Rientres Rypma,
wiens woonplaats onbekend is, tenzooft ook
niet bekend is dat hij een gevolmacht.
tegen of bevestigende binnen dit
Koninkrijk heeft, gedaagde compa.
reerende door zijn procureur Mr.
H. H. Hiddinga te Leeuwarden,

en tegen A. Haukje Hendriks van der
Wey medewe Jarij Rientres Rypma
boerin te Oudega / Wymbritseradeel /
1. voor zich, 2. als moeder en voogdes
over hare minderjarige kinderen, hies.
Beth, Hendrik, Jauwika, Jde en Jga,
thoe Rypma by haar door nalen ha.
ren vermoorden echtgenoot in
echte verwe WP.

C. Rientres Jarij Rypma Landbouwer
te Oudega / Wymbritseradeel /

Verzoekers tot interventie compa.
rende door hunnen procureur Mr. Peter
Femstra Krijper te Leeuwarden,

Singeren

Aangerien de gedaagde is gedagvaard om te
hooren uitspreken de onteigening ten behoe-
ve van den Staat der Nederlanden van den aanleg van
den Spoorweg Stavoren-Leuwarden van gedeelten der
perceelen ten Kadaster bekend gemeente Hoor-
sectie B n° 214^a, 210, 209, 205, 204, 203 en 654,

Aangerien die perceelen aldus zijn aangegeven
in den afschrikt van den Staat behoorende bij het
Koninklijk besluit van 6 April 1880 n° 18 van Ko-
mende in de Nederlandse Staatscourant no
2/3 Mei 1880 n° 104,

Aangerien echter is gebleken, dat in die afde-
kenning een drukfout is ingeslopen, en de Ka-
dastrale Sectie C (niet B) is bedoeld, hetgeen
bevezen wordt: 1° door het grondplan van den Spo-
orweg Stavoren-Leuwarden, gemeente Wymbritserade
2° door een authentiek afschrift van genoemd Koninklijk
besluit, met daarbij behorenden Staat, welke
stukken op behoorlijke wijze in het proces zijn
gebracht;

Aangerien luidende tusschen partijen geen
verschil bestaat over de vraag in welke Kadastrale
Sectie de te onteigenen perceelen gelegen zijn, om-
dat deze zich met den Heer Echter Commissaris en
de drie deskundigen allen op die perceelen in Sectie
C gelegen hebben ontrouwt, en de deskundigen
daar hunne opname en taxatie hebben verricht.

Aangerien er derhalve geen bewaar bestaan kan,
omdat geen wat Kennelijk een drukfout is, of liever
degevolg daarvan nog in dit proces te verbeteren,
en alzo het voornit te brengen in overeenstemming
met datgene wat partijen van den beginne af aan
hebben bedoeld;

Zoo concludeert Mr W. H. Huber als procureur
van de onteigenende partij, dat het de Rechtbank
behoort toe te zeggen zijne reeds ten principale genomen
conclusie, met verandering van de aanduiding

der in de dagvaarding, en de conclusie van beide
genoemde perceden, in dien roege, dat zy allen worden
genoemd als gelijkelijk in de Kadastrale Sectie C
der gemeente Heerj.

en Subsidiair, van het geval de Rechtbank de
rechten der derde belanghebbenden niet genoeg mocht
verrekenen achten, omdat ook bij de aankondiging
door den Heer Officier van Justitie in de Leeuwarder
courant van 12 April 1882, houdende aanwijzing
van dag en uur waarop het onderzoek der deskan-
digen zoude plaats hebben een gelijke aankondiging
der Kadastrale Sectie heeft plaats gehad,

dat het alsdan thoe rechtbank behage te bepalen,
dat een nieuw onderzoek der deskundigen zal plaats
hebben op toodanigen dag en uur als door den reeds
benoemden Heer Rechter Commissaris zal worden bepaald,
en dat de Heer Officier van Justitie bij deze rechtbank
van dit nieuwe onderzoek aankondiging zal doen
in de Leeuwarder Courant overeenkomstig art. 20. Al.
3 der Wet van 20 September 1851 / Staatsblad 125 / een
en ander met reserve van kosten tot aan het einde
vonnis. -

(geh) mr. H. H. Huber proc
voorschrift conform

mr. G. H. H. H. H.

proc

5 October 1852

N° 2.

Conclusie

voor

de Heer Hendrik van der Meer, van wege
Jareg Rientzes Rypma, loven te Oudega.
Hij heeft zich, en zij die moe-
del en boogje, over hare minne wijde
ken een Groot, Eend, Oude, Yde
en Aalthe Rypma, bij hem door zijn
haren voornemen echtgenoot in dichte
verwekt.

te Rientzes Rypma landbouwer te
Oudega, Wijnbitterdew, verzoekt te
intertente, comparerende door hunnen
procureur Mr Pieter Freystra Kuiper

contra

den heer Mr P. N. Pranon van Gaurama
thoe Slooten Commissaris des konings in de
provincie Friesland wonende te Leeuwar-
den, ten desen ingevolge de wet van den 22
Augustus 1851 / Wet 125 / opbrengende worden
Habit de heren en, comparerende door
zinnen procureur Mr U. H. Heuber

en tegen

Mr Hendrik Harmen Giddinga procureur
te Leeuwarden, als opbrengende naar art
20 der wet op de ontelgering ten algemeene
nutte van 28 Augustus 1851 / Wet 125 / voor
Jareg Rientzes Rypma, wiens wettig
ontelken is, terwijl het ook niet blijkt in dat
hij een gevolmachtigde of bewindvoerder
binnen dit koninkrijk heeft. gedaagde
comparerende door zinnen procureur
Mr H. H. Giddinga.

Mr Pieter Freystra Kuiper als procureur van de intervenienten
conclueert namens de intervenienten

dat het der Heren Gedinge Rypma te Leeuwarden niet be-
hagen, hem de te verkiezen van hunne verkiezing, dat de
zich in de wijze van proceduren in deren door de eische van
houden de pleidooien, in nabat de heer Officier van Justitie niet
geconclueert, geboort, abnormaal en in strijd deelen met de
procureur, de lutofpraak van een vonnis in deren niet willen
bemoeyelijken, en zij zich niet versellen tegen de overlegging

1178/ 14 September 1882

der alreeds in den tegenwoordigen staat der procedure
door de eischer gecommuniceerde stukken, voornamelijk
tegen verbetering van de kassablaak, voort door eischer in de
stukken gemaakt, des te meer dat zij door een en ander veroorzaakt
kosten worden gebracht ten laste des eischer, en wat de submissie
verdwaring van eischer betreft, dat hiertoe naar hunne meening
termen bestaan, edoch zij hier niet betrekking tot dit punt
aan 's Regters overlaten, mits, dat de daaraan toe profueren kosten
laste van den eischer worden gebracht.

(Get) M. P. J. van der Kuyper proce
Voor afschrift conform

M. P. J. van der Kuyper
proce

5 October 1882

N° 3.

N° 1179
der Rolle

Post in terlocutoire conclusie van
den Heer Mr. B. Ph. van der Harinoma,
Thou Houten Commissaris des Konings
in de Provincie Friesland, woonde te
Leeuwarden, ten deren ingevolge de Wet
van den 20. Augustus 1851 (Staatsblad 1851
opbladen 1 van den Staat der Nederlanden)
ontgeenende partij compareerende
door haren procureur Mr. H. Huber
te Leeuwarden,

Contra,

Meentje Hendricks van der
Werf weduwe Jarig Nientot
Wijma boerin te Veldy/Wijma
betsradeel gedaagde, compare-
erende door haren procureur Mr.
Pieter Feenstra Kuiper te Leeuwarden,

Aangerien de gedaagde is gedaagd
om te hooren uitspreken de ontgeening ten
behoove van den Staat der Nederlanden
van den aanleg van den spoorweg Stavoren-
Leeuwarden van gedeelten der perceelen
ten kadastrale bekend gemeente Heez Sectie B N° 213^a.

Aangerien dit perceel aldus is aangegeven
in den afdruk van den Staat behorende bij
het Koninklijk besluit van 6 April 1880 N° 11
voorkomende in de Nederlandische Staats-
courant van 2/3 Mei 1880 N° 104.

Aangerien echter is gebleken, dat in die
afdruk kennelijk een drukfout is oorge-
slopen, en de kadastrale Sectie C / niet D
is bedoeld; het geen bewezen wordt 1° door
het grondplan van den spoorweg Stavoren-
Leeuwarden, gemeente Wijmbetsradeel;
2° door een authentiek afschrift van gemeent

Koninklijk

Koninklijk besluit, met daerbij
behooren den Staat, welke stukken
op behoorlijke wijze in het proces zijn genomen.
Tangeren Buiten dien tusschen partijen
verschil bestaat over de vraag in welke
kadastrale Sectie het te onteigenen perceel ge-
legen is; omdat deze zich met den Heer
Rechter Commisaris en de drie deskundigen
alleen op dit perceel in Sectie C. gelegen heeft
ontmoet, en de deskundigen daar hunne
opname en taauatie hebben verricht;

Tangeren er derhalve geen bewaard
bestaan kan, omdat gene wat Kennel, is
een dreefpoort is, of liever de gevolgen van
aan, nog in dit proces te verbeteren, en
zoo het vonnis te brengen in overeenstem-
ming met datgene wat partijen van een
beginne af aan hebben bedoeld;

Zoo concludeert mr. W. M. Huber als
procureur van de onteigenende partij, dat
het de Rechtbank behage toe te wijzen
Zijne eedts ten principate genomen con-
clusie, met verandering van de aandee-
ding van het in de dagvaarding en in
conclusie van eisch genoemde perceel,
in die voege, dat dit wordt genoemd
gelegen in de kadastrale Sectie C.
der gemeente Heerj.

en Subsidiar, van het geval de Recht-
bank de rechten der derde belanghebbende niet
gevoeg, mocht verzetten achten, omdat ook bij
de aankondiging door den Heer officier van justitie
in de kavaander van 12 april 1882, ten
donde aanwijzing van dag en uur maar op het
onderzoek der deskundigen Zonde plaats
hebben een gelijke aanduiding der kadastrale

Sectie

Teede heeft plaats gehad,
dat het aldaan twee rechtbank-bezage is
bepalen, dat een nieuw onderzoek der dessem-
digen zal plaats hebben op Zoodanigen dag,
en uur als door den groot ben. verorden. Hen Leet.
der Commissaris zal worden bepaald, en dat
de Vlees Officier van Justitie by den Rechtbank
van dit nieuw onderzoek aan Koninging
zal doen in de Leuwarden conant, over
een Koninklijk art. 28 Art. 3 der Wet van 20
Augustus 1851 / Staatsblad 125. - een en an-
der met reserve van korten tot aan het eind
vanuit.

(get.) mr. H. H. Huber proc.

voor afschrijft conform

mr. G. H. Lubber

proc.

5 October 1852

N: 4.

Conclusie

1000
Houtje Hendriks van der Werf weduwe
Laurij Renter Rijkma boosin te Oudega.
[Wijmbitterveld] gedaande, comhars
rende door haer procureur Mr Pieter
Freestra Kuiper

contra
den heer Mr P. Ph. Baron van Haasbeek
thoe Hooten, Commissaris des Konings in
de provincie Friesland wonende te Leeuwarden,
ten desen ingevolge de wet van den
28 Augustus 1851 [St. 125] opstredende voor
den Staat der Nederlanden, eischer, comhar
rende door synen procureur Mr W. H.
Huber.

Mr Pieter Freestra Kuiper als procureur van de gedaagde conclu
dient namens derselbe daartoe.

Dat het der Arrondissements Rechtbank te Leeuwarden, moeg behaagen
haar de te verleenen van hare verklaring dat zij, heere zij, de wijke
van proceduren in eiser door den eischer, na het hopen der plebrou
en hoedat de heer Officier van Justitie heeft geconcludeerd gevoerd
normaal, en instryd deest met de plebroude, de uitdraak van
een vonnis inderwil niet wil bemoeijelijken, en zij zich niet verset
tegen de overlegging der alnog in den tegenwoordigen stand der
procedure, door den eischer gecommuniceerde stukken, evenmin
als tegen de verbetering van deनावस्था, fout door eischer in de pro
ce, stukken gemaakt, des echter dat de dooreen en andere vromen
kosten worden gebracht ten laste van den eischer, en wat de sub
dure vordering van eischer betreft dat heertoe naar hare vordering
geen termen bestaan, doch zij zich met betrekking tot het punt
referent aan 3 Regten oordel, mits dat de daaruut te profluen
kosten ten laste van den eischer worden gebracht.

Gest. Mr P. Freestra Kuiper boos.

Voor afschrift Conform

Mr P. Freestra Kuiper
proef.

AAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-
GENERAAL.

M. H.!

Op de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1877, is voor de lijn Stavoren—Leeuwarden slechts een post „pro memorie” uitgetrokken.

In § 1 van het voorloopig verslag Uwer Kamer is reeds de aandacht op deze zaak gevestigd, en de vrees uitgedrukt, dat voor deze lijn in het jaar 1877 en misschien in de zes eerste maanden van 1878 niets zal worden gedaan.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken te Sneek deelt die vrees, en stemt gaarne in met de opmerking, in § 1 van het voorloopig verslag voorkomende: „dat, nu de wetgever beslist heeft, de ingezetenen van belangrijke streken van Friesland, niet langer dan volstrekt onvermijdelijk is, van het nieuwe middel van gemeenschap verstoken mogen blijven.”

Die vrees is gewettigd: omdat voor deze lijn, blijkens § 5 van de memorie van antwoord, de richting bepaald en uitgebakend is en dus de hinderpaal niet bestaat, waarop eenige leden Uwer Kamer in het voorloopig verslag wezen; integendeel, de terreinen zijn opgenomen, gedeeltelijk gewaterpast en de peilingen voor de haven te Stavoren afgeloopen. Welke redenen bestaan er dan om nu niet de waterpassing te voltooien, de onteigening aan te vangen, in één woord, geregeld met de werkzaamheden door te gaan?

In § 7, alinea 5 van de memorie van antwoord repliceert de Minister: „dat het naar de meening der Regeering verkeerd zou zijn geweest, nu reeds gelden voor den aanleg der lijn Stavoren—Leeuwarden aan te vragen, omdat de lijn in Noord-Holland en de wederzijdsche havenwerken langer onderhanden zullen zijn, en de exploitatie der lijn Stavoren—Leeuwarden op zich zelf geen zin heeft.”

Dit antwoord schijnt terug te slaan op den termijn, die voor de voltooiing van de wegen, voorgeschreven bij de Wet van 10 November 1875 (Staatsblad no. 205) is genoemd. — Wij veroorloven ons omtrent het antwoord zelf op te merken:

dat er van te vroege oplevering van lijnen wel geen sprake kan zijn, dat dus de termijn, voor de voltooiing genoemd, alleen de strekking kan hebben om eene te langzame afdoening te voorkomen;

dat tegen het uittrekken en besteden van gelden voor deze lijn, op zich zelf, geen enkel bezwaar in het antwoord te vinden is;

dat de Regeering nooit te voren de éénheid der zoogenaamde Noord-Hollandsch-Friesche lijn zoo zeer op den voorgrond heeft gesteld en de opmerking, dat de exploitatie van de lijn Stavoren—Leeuwarden op zich zelf geen zin heeft, alléén kan worden toegegeven wanneer uitsluitend gelet wordt op de verbinding van Noord-Holland met Friesland, niet wanneer het lokaal belang van den Zuid-Westhoek van Friesland tevens in aanmerking wordt genomen;

dat dit belang — aansluiting van den Zuid-Westhoek van de provincie aan Leeuwarden en daardoor aan het geheele spoorwegnet — nu het, volgens den Minister, zonder bezwaar kan worden behartigd, even sterk weegt, als de redenen die bij den aanleg der spoorwegen van 18 Augustus 1860 deden besluiten tot de exploitatie van op zich zelf staande baanvakken, o. a. Leeuwarden—Harlingen;

dat eindelijk, indien de wederzijdsche havenwerken en de Noord-Hollandsche lijn langer onder handen moeten zijn, voor die werken én die lijn evenredig meer op de begroting had behooren uitgetrokken te zijn.

Ten slotte neemt onze Kamer de vrijheid, het lokaal belang voor den Zuid-Westhoek aan te dringen, door er op te wijzen, dat zeer waarschijnlijk het particulier initiatief maatregelen zal nemen om, zoodra de lijn tot Stavoren gelegd is, stoombootverbinding met Amsterdam of Hoorn in het leven te roepen, waarop minder kans bestaat indien het verschil in tijd van oplevering van de Friesche met de Noord-Hollandsche lijn geringer wordt.

Stavoren zal als haven voor vervoer van passagiers en vee, reeds dan, verre te verkiezen zijn boven de Lemmer; al ware het alleen om deze reden: dat de haven gewoonlijk 's winters open blijft, terwijl ijs en gebrek aan water den dienst van uit de Lemmer dikwijls zeer belemmeren.

Op grond van deze argumenten neemt onze Kamer de vrijheid Uwe vergadering te naderen met het ernstige verzoek: dat door Uwe vergadering alsnog op de begroting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1877, een flinke post worde uitgetrokken voor den Spoorweg Stavoren—Sneek—Leeuwarden.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken te SNEEK,

H. Jz. KINGMA, Voorzitter.

Mr. J. C. MELJER, Secretaris.

No. 167.
DER COURANT.
17 JULIJ.

schlagen.
1.75.
2.53.
0.06.

UITGEVER:
De Erven Konink & Smeding,
LEEUWARDEN.

Prijs der advertentie: Van 1-3 regels / 0.75; elke regel
meer 10 cent.
Grote letters worden naar plaatsing berekend.

sturen van andere kamers van koop-
reedsen-vereenigingen. De dagblad-
daarvoor hare beschouwingen min-
stijdig, al naar gelang ze meer of
minder betrokken is bij de zaak.
s vooral vaart niet malen uit over-
heid der regering, die zich door
n Franschen een vloeg heeft laten.
Het schijnt evenwel, dat dit on-
twerp althans de volkomening uit-
Er 1. 1. 1. door het gehele land
verbodenheid tegen de regering-
en bewoens, zelfs, dat de heer de
estig naar worden is ontboden, ten
hem nog eenige concessien te ver-
Willigt hij die niet in, dan laat
tanzen, dat de regeringvoordragt
arlement verworpen zal worden.
nder heftig zijn de Engelsche bla-
trekking tot het incident in Ma-
Vooral de Times roert daarbij we-
terpe tong. Duidelijk komt in de
zegen Frankrijk de kwalijk verbor-
uit, dat dit land Engeland in het
op den voet wil volgen. Zulke
a mag alleen een koloniale mogend-
ogeland volbrengen. De Fransche
it zijn Engelsche collega daarbij
gt. Indien Frankrijk krachtig
Madagascar, zegt het blad, van
a invloed op de gezindheid van
ch' ambtenaar heeft kunnen zijn,
s le maar toch son het kinder-
de Fransche regering hiervoor
delijk te stellen. Toen de Engeli-
den Alexandrië te moeten beschie-
brandsteken, een stad van veel
ang voorseker dan Tamatave, heeft
een onzer landgenooten verschrik-
loer geleden, en men mag veron-
lat onder de ongestelde Franschen,
Alexandrië woonden, ook meer dan
delijken sabok gekregen zal hebben.
Fransche regering aan het Britsche
kenschap gevraagd had over de
gevolgen van het bombardement,
n onze naburen wel ongetwijfeld
geantwoord hebben: „dit zijn de
lijke gevolgen van den oorlog”.
een aardigheid maakt zich echter
die regering van de zaak niet af-
rry moet reeds zijn verbazing over
de hebben aan den dag te stellen.

maakt echter aan, aan hoe vele faalen de
dankblijven zich hadden schuldig gemaakt,
hetgeen door hen verdedigd werd door de
verantwoordelijken, dat de avondverlichting
niet slecht was. Het kwam weder tot een-
twee botsingen tusschen de verdedigers en
de getuigen; de professor, die een oordeel
moest vellen over de verklaringen in 't proces-
verhaal der schouwing en dat der ontleding,
wees op zulke afwijkingen, dat hij niet on-
dunkelijk te kennen gaf, dat de getuigen
eender op de bank der beschuldigden behoor-
den te zitten. Dit gaf aanleiding tot een
ergernis schandaal; waarin scheldwoorden en
verwijzen het tot daden konden hebben opge-
voerd, had de president de partijen niet tot
kanten kunnen brengen. Het publiek hield
daarbij de getuigen heftig aan. Uit het ge-
schiedverhaal van den apotheker Zuranyi,
wiens bepaalde verklaringen nootveel opzien
baarden, blijkt ook, dat deze getuige op de
nietwettigste wijze en zeer vele malen het
lijf heeft geschoond, door den regter van
inquisitie, Dary, geen enkele maal is ver-
hoord geworden en zijn naam in het proto-
col niet eens is vermeld. Kerst op verlangen
van den verdediger werd hij in November jl.
door den regter te Budapest ondervraagd.

De Spaansche Cortes verwet de heer
Marian den heer Sagasta, dat hij, de her-
voering tusschen de verschillende fractiën
der liberale partij beletten, de conservatie-
ven een gezag niet terugbrengen. De rege-
ring moet wat toegesien aan de democratie.
De minister Sagasta verklaarde, dat de rege-
ring geen goed wetten kon uitbrengen, maar dat
zij een wetsontwerp zal indienen tot berei-
liging van de persoonlijke regien. De heer
Castelar zeide op zijne beurt, dat indien de
regering de democratie en de monarchie met
elkander weet te vereenigen, de republikeinen
hunne illusien zullen laten varen en aan de
toekomst de beslissing willen overlaten om-
treunt de republikeinsche rigting. Indien de
monarchale plannen mislukken, zeide de spre-
ker, zal de republiek onvermijdelijk kom-
men en zullen de conservatieven haar
moeten aannemen. Hier riep de heer Cannovas
„Nooit!” En de republikeinen zullen nooit
naar de monarchie komen; antwoordde de
heer Castelar.

De 8 leerlingen der 5e klasse, die alle
vakken hadden gevolgd, ontvingen een diploma.
Niet bevorderd werden 3 leerlingen van de
1e; 7 van de 2e en 2 van de 4e klasse.

— Het weder was alhier in den afgelopen
nacht zeer onstuimig. Van verscheidene huizen
zijn dakpannen afgewaaid. Ook is een enkele
boom omgewaaid. Intusschen is er overvloei-
dige regen gevallen; zoodat er voortdurend wel
geen behoefte aan water zal zijn.

— De spoorweg Sneek—Leeuwarden
is heden geopend. Feestelijkheden hadden er
niet plaats, noch te Sneek, noch te dezer
stede. De herhaalde teleurstellingen, ten aan-
zien van de opening ondervonden, hadden
rouwens reeds vóór lang elke feestelijke stem-
ming onderdrukt. Er rijden dagelijks vijf
personeentreinen en een gemengde trein, be-
vinden Dingsdags, Sneeker marktdag, en
Vrijdags, Leeuwarder marktdag, telkens nog
een trein heen en terug. Er is dus behoor-
lijke reisgelegenheid. Met bijzondere snelheid
wordt echter niet gereden. De lijn heeft
eene lengte van ongeveer 22 kilometer; de
personeentreinen leggen dezen afstand in 55,
de gemengde treinen in 65 minuten af. De
eerste trein van Sneek komt hier aan te 7.20
uur; acht minuten te voren is de sneltrain
naar Holland vertrokken. Evenzoo komt de
laatste trein van Sneek hier 's avonds een
kwartier na het vertrek van den laatsten
trein naar Zwolle aan.

De dienstregeling der treinen is nu als volgt:
vertrek van Leeuwarden 6.52 9.20 12.10 3.—
5.30 en 8.30, echter des Dingsdags nog een
trein te 7.20 en des Vrijdags te 3.30;
aankomende te Sneek te 7.47 10.15 1.5
3.55 6.35 en 9.25 en des Dingsdags te 8.15
en Vrijdags te 4.25; — vertrek van Sneek
0.25 8.47 11.15 1.50 4.47 en 7.20, zoodat
des Vrijdags te 8 uur morgens en Dingsdags
2.30 namiddags; aankomende te Leeuwarden
7.20 9.43 12.10 2.45 5.52 en 8.15 en des
Vrijdags te 8.55 en des Dingsdags te 3 uur
25 min.

— De gemeente-veldwachter te Harkema-
Opeinde heeft zekeren H. V. betraapt op
het steken van zoden op het veld; behoorende
aan den heer J. A. Kloosterman te Angusti-
nusa, en negen personen, n.l. R. v. d. M.;
D. v. d. M., P. v. d. M.; L. P., J. F. H.
A. F. H., J. v. H., F. H. en J. S. N.:

bezit gehouden en moet ze, volgens haar eigen mededeelingen, later ten eigen bate hebben aangewend. De eigenaam van den vroegeren eigenaar der ladetafel wendt pogingen aan om de vrouw strafrechtelijk te doen vervolgen, wegens toeëigening van gevonden voorwerpen.

LEEWARDEN, 17 Juli. Aan de harddraverij namen gister 18 paarden deel.

De prijs f 400, werd behaald door den bruinen ruin David, van den heer M. Kuiper te Workumer-Nieuwland, pikeur A. Hettinga; de premie f 100, door den zwarten ruin Vlieger, van den heer A. Volstra te Marssum, pikeur A. Siderius.

SNEEK, 17 Juli. Hoe men spoorwegen exploiteert? Deze vraag moet wel gedaan worden nu de dienstregeling van den, eindelijk gisteren geopende lijn Sneek—Leeuwarden, verschenen is.

Verbeeld u lezer.

Er loopen zes treinen per dag in iedere richting. Uitstekend, daarop is geene aanmerking te maken; integendeel, daar dit reeds aanzienlijk getal op de beide marktdagen, dinsdag en vrijdag, nog met 2 treinen vermeerderd wordt valt daarover niet te klagen. Maar... let wel op wat nu volgt. De eerste trein vertrekt van Sneek ten 6 uur 25 minuten om ten 7.20 te Leeuwarden aan te komen, en dit, terwijl de z.g. sneltrein naar Holland, ten 7.13 van Leeuwarden stoomt, ergo, de passagiers uit de richting Sneek komen minstens 7 minuten te laat; voor de aansluiting naar Harlingen, met de daarop aansluitende stoomboot gemeenschap naar Amsterdam, is het ook te laat, daar de eerste trein in die richting ten 7.08 het station Leeuwarden verlaat.

De sneltrein die 's avonds 5.10 van Amsterdam vertrekt komt ten 10.14 te Leeuwarden aan. De laatste trein naar Sneek gaat reeds ten 8.30, dus de dienstregeling is reeds nu zoodanig vastgesteld, dat, zoolang de verbinding Sneek—Stavoren de stoomboot lijn Stavoren—Enkhuizen, en de spoorweg Enkhuizen—Amsterdam nog niet in gebruik zijn, wij weinig voordeel van deze spoorbaan kunnen hebben.

Hoe gemakkelijk ware het daarin verandering ten goede te brengen, dat dit spoedig geschieden zal, wenschen wij van harte.

Voor de bewaking van de lijn, d. w. z. over de in dienststelling van wachters op de overwegen enz. enz. hoort men de zonderlingste praatjes. Voorloopig zullen wij over dat gewichtig onderdeel van spoorweg-exploitatie zwijgen. De in dienststelling is, na onvergeetlijk dralen, zoo hals over den kop gebeurd, dat wij nog vele verbeteringen mogen tegenwet zien.

Voorloopig zijn wij dankbaar dat eindelijk onze belangrijke handelstad aan het Europeesche spoorwegnet is verbonden. Voldaan over de wijze waarop ons lijntje geëxploiteerd wordt, zijn wij alleen in zoo verre dat de passagiers-kaartjes werkelijk goedkoop zijn.

Die prijzen zijn Sneek—Leeuwarden, 1.10 0.90 0.55, enkele kaart; 1.75 1.30 0.90, retour 4 dagen; respectievelijk voor 1e 2e en 3e klasse.

Voor de verkiezing van 5 leden

moet worden gekozen. Nu is in zijne plaats benoemd de heer R. de Boer Dz.

— 17 Juli. De stoomtram 2.45 van Sneek deraileerde gisteren nabij de wissel te IJsbrechtum met p. m. 80 passagiers, persoonlijke ongelukken hadden niet plaats, allen kwamen met de schrik er af. Vele passagiers, waaronder bejaarden en kinderen, moesten zich een oponthoud van twee uren getroosten.

Vooraf verschillende kiezers van Bolsward, Wonseradeel en Harlingen ondergingen eene groote teleurstelling, aangezien bijna allen telaat aan de stembus kwamen.

WORKUM, 16 Juli. Met zeer veel belangstelling maken wij bij deze melding van een zeldzaam feest, hier heden huiselijk gevierd. Onze alom geachte en zeer beminde geneesheer en verloskundige, den heer Th. P. Albada Jelgersma, mocht den dag herdenken, waarop hij voor 40 jaren zich alhier metterwoon vestigde, om door zijne zeer gewaardeerde kundigheden Workums ingezetenen bij te staan. Na vooraf reeds een 8-tal jaren die praktijk in 't dorp Tirns te hebben uitgeoefend.

Met zelfvoldoening mag Z. Ed. thans een terugblik werpen op die lange, nuttig afgelegde loopbaan, want ontelbaar zijn de diensten en weldaden, met Gods hulp aan de lijdende menscheit door hem bezeugen, waarop hij zich van af den beginne met hart en ziel toeleggende, ondanks de vele moeilijkheden en lastige reizen, zoowel bij nacht als dag, immer getrouw en met de meeste nauwgezetheid van zijne verplichtingen heeft gekwet, ja, zelfs zonder gebelijke belooning mingevoeden heeft bijgestaan, niet alleen; maar zeer dikwijls de noodige doch ontbrekende versterkingsmiddelen uit eigen beurs bekostigde.

Niet tegenstaande de thans bereikt hebbende zeer hoge jaren ziet men Z. Ed. nog steeds als altijd met jeugdigen moed en opgewektheid dagelijks zijne patienten bezoeken, en waar zulks nuttig en noodig is, zoowel door grappige uitdrukkingen en anderszins, als door doeltreffende geneesmiddelen, tot 't gezonde leven terug brengen.

Dat een en ander dan ook door Workums ingezetenen geschat niet onbetuigd wordt gelaten, bleek heden uit 't groot aantal Nederlandse driedoeken ter zijner eere wapperende, alsmede uit de veelzijdige attentien, den geachten jubelarij, zoowel van 't stedelijk Bestuur als de bargerij bij deze gelegenheid ten deel gevallen, waarbij ook wij ons door deze aansluiten, onder eene hartelijke gelukwensching met 't hengelijke feest vergezeld van de hoop dat 't den Hemelschen Geneesheer moge behagen, Z. Ed. nog tal van jaren tot welzijn van zijn dierbaar huisgezin en Workums ingezetenen, met diezelfde kracht en opgewektheid te blijven bezielen.

— Dat ook van uit onze Gemeente de eer bij de harddraverijen wordt opgehouden blijkt uit de overwinning van 's Konings prijs (de gouden zweep) door 't paard van den heer J. Ybema allier, nog kort jaren geleden terwijl dit jaar bij dito gelegenheid de premie (het gouden oorijzer)

hulpgeschrei schoot spoedig Fernhout toe, die 't gelukteling op 't drooge te brengen.

Hoewel de kleine aanvanteekenen van leven meer gaten na verschillende vergeefsche hebben aangewend, eindelijk smaken de levensgeesten wewekken.

22

GOUDA, 15 Juli. Diep be zijn nagelaten betrekkingen overleed alhier, den 12 Juli J. Dijkstra, onderwijzer aan de Geboren te Heerenveen, 19 werd hij alzoo in den jeugd van 24 jaar uit zijn betrekking.

Geacht en bemind door wien hij ruim 5 jaar in dien taak ter zijde stond; geacht door allen, die hem kenden, ons, toen een enkele zonnestreek zou verlichten.

Door het nauw vervullen vpllichting, die als R.K. onderwijstte; door zijn ijver in de hij veel bijgedragen tot den deze zich op 't oogmerk mag Dit herdacht ook het hoofd de heer J. G. Kropman, in toespraak, bij de geopende gre den. »Braaf was hij als mens bend als zoon en broeder en onderwijzer. Neen, nooit zullen geten, aldus eindigde de geac zijn korte, doch kernachtige r

Door eenige leerlingen werd dige kransjes op de kist geb een kraais van immortellen, van menlijke schoolgaande kinder plaats van den dierbaren over den stillen kerkhofganger zal to

BRIEVEN OVER KUNST

XII.

Ik heb mijne lezers al in versch ven over personen en zaken gesp namen bepaald verbonden waren a geschiedenis van den dag. Wij he uitstapjes gemaakt, hier en daar merkt en aangestipt. Nu ben ik groote reis te gaan ondernemen, mij wezenlijk plezier doen, want van *Ons Noorden*, mij getrouw w 't Kost zoo weinig.

Ik wilde met u eens den weg de kunsten in de vele eeuwen v staan hebben afgelegd. Wij zullen bij voorname punten van dien we en meer zijn groote vormen naar aandacht wijden aan kleine bocht mengroepen. Er zullen er misse zijn die vragen: Maar waarom zo gaan, waarom ons niet liever beel met het te ordige, dat voor wekken. Is dan het verledene? is heel eenvoudig; omdat er zoe heid ligt in de bekende regels:

In 't verledene ligt het hed

In 't nu wat worden zal.

Vooraf in de kunst is het v groot belang om het tegenwoord kunnen waardeeren. En bovendien heeft niet, zooals in staatkund deels uitgediend, maar bij elk be bezoek aan een vreemde streck op op onzen weg de kunstvoetbre het verledene, in kerken, in Mus zels nog in den eendracht van den

Donderdag 8 Juli 1886.

Present de Heer Commissaris des Konings
de Heeren Kingma
van Laan.
Witteveen
Allesma
Fontein de Jong
Rijma

N° 1. ^{Of} Is gelezen een besluit van de Staten derer
2^e Afd. W. provincie, van gisteren, N° 6, waarbij deze ver-
gadering is uitgenoodigd, zich, namens heer,
te wenden tot den Minister van Waterstaat
enke. en, onder aanwring van het groote belang,
dat de provincie Friesland heeft bij eenre goede
exploitatie van de Staatsproovwegen Leeuwarden -
Stavoren en Enkhuizen - Amsterdam, alsmede
van het stoombootveer Stavoren - Enkhuizen aan
te dringen, dat de dienst op het stoombootveer
spoedig moge worden geopend, is ver-
keerd daarmede, de loop der treinen zoodanig
moge worden geregeld, dat daardoor werkelijk
een korte en snelle verbinding van deze
provincie met de hoofdstad der rijkz worde
verkregen;

Waarop, na overweging, is besloten.
An genoemde Minister te zenden navolgend
schrijven:

Met de meeste belangstelling werd in
der tijd in Friesland begroet het tot
stand komen der wet van 10. November 1875 (St.
blad N° 205), waarbij o.a. werd voorgeschreven
het aanleggen voor rekening van de Staat
van een spoorweg van de Zaanstreek

langs

8 Juli 1886 N.º 1.

langs Surmerend en Stavoren naar Enkhuizen,
te Leen spoorweg van Stavoren langs Glindeloopen
en Sneek naar Enkhuizen, met het doel tevens
om deze twee spoorwegen aan hunne eindpunten
in verbinding te brengen met de vaart op de Zuiderzee
en aldus eenre korte en snelle verbinding tusschen
de hoofdstad der provincie Friesland en de hoofd-
stad des rijk in het leven te roepen.

Wat de Friesche lijnen betreft, zoo moesten
er niet minder dan acht jaren verloopen, vóór
slechts het eerste gedeelte daarvan (Leeuwarden-
Sneek) in exploitatie werd gebracht en nog
twee jaren gingen hierna voorbij eer tot
de exploitatie van het tweede gedeelte (Sneek-
Stavoren) werd overgegaan.

En thans, nu bijna elf jaren zijn verstreken,
sedert de genoemde wet werd vastgesteld, is
nog niet verkregen de verbinding van de
genoemde eindpunten, die, gelijk wij reeds aan-
stipten, van der aanvang aff het doel des wet-
gevers is geweest en zonder welke voor de
hoofdstad van Friesland niet weinig zou
verloren gaan van het belang, dat zij overigens
bij der spoorweg naar Stavoren heeft.
Intusschen is vóór eenige dagen door de
dagbladen medegedeeld, dat het stoomboot-
weer Stavoren-Enkhuizen met 15 Juli e.k.
zou worden geopend.

Alge wel al hoop bestaat, dat dit bericht
de waarheid behelst, voor de Staten dezer
provincie was het niet geraeg. Het is dan ook,
ter voldoening aan een reeds op der tweede
dag hunner thans gehouden wordende Zomer-
vergadering ons verstrekte opdraecht, dat
wij de eer hebben, ons over deze belangrijke
aangelegenheid tot Uwe Excellentie te wenden.

Na het vooropgestelde, schijnt het ons
onnoodig, in een nader betoog te treden van
het groote gewicht eenre korte en snelle
verbinding van Friesland met de hoofdstad des rijk.

Stouwen

8 Juli 1886 N° 1.

Trouwens zonder dat zou de uetgever de macht ook wel nimmer hebben besloten tot de aanleg van de twee bovengenoemde lijnen, hoe groot ook de behoefte aan spoorwegen was in voor het zuidwestelijk gedeelte van Friesland in voor het noordoostelijk gedeelte van Noord-Holland.

Wij vrezen echter niet tegenspraak te zullen onderwinden als wij beweren, dat reeds al te lang is gewacht met het geven van volledige uitvoering aan de wet van 1875 voor Friesland en Noord-Holland aangaande, dat het thans meer dan tijd is, om tot die uitvoering over te gaan.

Eene snelle en snelle verbinding alleen zou echter geenszins voldoende zijn...

Een der hoofdraken is, dat deze verbinding keens doeltreffend zij. Bij het vaststellen der wijze van exploitatie mag daarom niet worden verzuimd hiermede rekening te houden.

Mogen wij nogtans afgaan op tot ons gekomen inlichtingen, dat zou de nieuwe dienstregeling niet in alle opzichten aan deze eischen eisch beantwoorden. Volgens die regeling zou er in elke richting dagelijks vier treinen, waaronder twee sneltreinen, loopen. Voorshands komt ons dit voldoende voor, ook wat den tijd betreft, tussen welken de sneltreinen en de stoombooten tuschen Harlingen en Enkhuisen den geheelen weg zouden hebben afgelegd (ongeveer $3\frac{1}{4}$ uur). Wij hebben echter herwaart tegen het tijdstip van het vertrek der beide sneltreinen uit Leeuwarden, zo als dit bij de bedoelde regeling zou zijn of worden, vastgesteld, n.l. voormiddags te 8.55 en avonds te 8 uur.

De reizigers van Leeuwarden uit, zouden dan met den eersten trein te 12.43 uur, met

den

8 Juli 1886 N° 1.

deur Tweeden trein te 11.44 te Amsterdam
aankomen.

Naar ons inzien zou de eerstgemelde trein ge-
rust 1 à 1½ uur vroeger van Leeuwarden kun-
nen vertrekken. Wordt dit b.v. op 7.40 bepaald,
dan zou de trein te 11.28 te Amsterdam kun-
nen zijn en den reizigers de gelegenheid
geven, met den sneltrein van den Holl. ijzeren
spoorweg te 11.50 uit Amsterdam te vertrekken.

Doch ook buiten dit bevalt zich een uerover-
tuigend, omdat dit den reizigers die nog dezelfde
dag naar Leeuwarden verlangen terug te keeren,
belaast des te langer te Amsterdam te blijven,
doch vooral dewijl de handelaren dan voor keurs-
tijd nog een of meer kantoren zullen kunnen be-
zoeken. Ten laatste van den bedoelden tweeden
sneltrein geldt het herwaars dat de reizigers
dan eerst omstreeks middernacht te Amsterdam
zouden aankomen. De tramdienst is dan reeds
verstaakt en ook gewone rijtuigen zullen er op
dit late uur weinig meer zijn te ver-
krijgen. Vooral ook voor hen, die een min of
meer van het spoorwegstation verwijderd
zweeg hebben aftelegend, om hunne woning of
haren logement te bereiken, zal deze late aan-
komst hoogst onaangenaam zijn. Voor het
verkeer van dezen sneltrein uit Leeuwarden
b.v. op 9 avonds 7 uur te stellen, zou hieraan worden
bevestigd.

Eindelijk nog is ons ter ooren gekomen, dat
een doorgaande plaatskaart, voor het vervoer
van reizigers en evenmin doorgaande vracht-
brieven voor de verzending van goederen zoude
worden afgegeven. Het valt ons moeielijk
te geloven, dat dit is derdaad het geval
zou worden. Mogen de drie onderzettingen,
welke met de exploitatie der onder-
wereld, van den aanvang af heeft ge-
noegende inderprovinciale lijn zijn bekend, al
herwaars hegen de afgifte van doorgaande
plaats

8 Juli 1886 N° 1 en 2.

plaatsbewijzen en vrachtbrieven hebben; het groote belang van het reizen en van den handel bij zoodanige afgifte moet hier het zwaarst wegen. Mijne Excellentie heeft het, krachtens art. 32 der wet van 9 April 1875, staatsblad, n° 67, tot regeling van de dienst en het gebruik der spoorwegen, in allen gevallen in hare hand, de ondernemers te verplichten, het doorgaand vervoer van reizigers en goederen, heider te regelen.

Vanrens de Staten derer provincie hebben wij thans dezer Mijner Excellentie beleeft, naar levens dringend te verzoeken:

- 1° het daaraan te willen leiden, dat het stoom-
bootveer Stavoren Erikhaven ten spoedigste
geopend en, in verband daarmee, de loop
der treinen tusschen Leeuwarden en Amsterdam
zoodanig geregeld worde, dat daardoor wer-
kelijks een eene korte en snelle en eene doel-
matige verbinding van de provincie Friesland
met de hoofdstad des Rijks worde verkregen;
- 2° de drie bij deze zaak betrokken onderne-
mingen de verplichting op te leggen tot
regeling van het doorgaand vervoer
van reizigers en goederen over hare diensten.

De Gedeputeerde Staten
van Friesland.

N° 2.
2: Afd. 71.

Gehoord het gerapporteerd, ten gevolge
van kantbesluit van den heer Commissaris
des Konings, van des 1 derer, 2: afd., n° 715, van
eene missie van den Hoofdtgenieur van den
provincialen waterstaat, tot uitvoeren, n° 856,
daarbij, naar aanleiding van eene indigene voor-
dijheid eener commissie uit deze vergadering
gehouden inspectie der zeeveringen van het
waterschap de vijf deelen reedijk, buitendijk

he=
2